

אייר תשפ"ד
יוני 2024

חטיבת המחשוב, 1995 – 1999 תא"ל בדימוס הרצל הלאלי

בחודש מרץ 1982 קיבל חיל הקשר והאלקטרוניקה את האחריות גם לנושא המחשבים בצה"ל והופך לחיל הקשר האלקטרוניקה והמחשבים. בנוסף קשר"ר נקבע כיועץ הרמטכ"ל לתחום המחשוב וקיבל אחריות מקצועית על כלל יחידות המחשב.

לאחר מלחמת המפרץ (1991), בעקבות קשיים במימוש סמכות קשר"ר בתחום המחשוב ואישביעות רצון מהתקדמות צה"ל בתחום המחשוב, המליץ אג"ת באוגוסט 1992 להקים מנהלת אג"ת למחשוב בכפופות לקשר"ר, בראשות קצין בדרגת תא"ל (השם שונה עם אישור ההקמה ע"י מפקדה המיועד הרצל הלאלי בעבודת מטה מול אג"ת לחטיבת המחשוב), המלצה זו הועברה לאישור הרמטכ"ל ואושרה בחודש אפריל 1994 ע"י הרמטכ"ל אהוד ברק וראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין ז"ל. הקשר"ר באותם ימים היה תא"ל אביהו (סאשה) דיסטלמן.¹

בחודש יוני 1994, החטיבה מוקמת ותא"ל הרצל הלאלי מתמנה לעמוד בראשה. בחודש אוגוסט 1996 מתמנה תא"ל ניסים אלפיה להיות מפקדה השני של חטיבת המחשוב. החטיבה כללה את ממר"ם, יחידת אג"ם למחשב (הכוללת גם יחידות המחשב המבוזרות שבאג"ם – יחידת המחשוב באג"ת ויחידת ח"ק למחשב), מחלקת שו"ב (שליטה ובקרה), צוות 'ווידיה' ובית הספר למקצועות המחשב, הובילה קידום משמעותי של מערכות שו"ב מבצעיות, והתניעה מהלכים שהובילו בהמשך להקמת אגף התקשוב. בינואר 1995 נענד תג היחידה החדש של החטיבה.

לאורך חמש שנות קיומה של חטיבת המחשוב, בשנים 1994 עד 1999, פעלה החטיבה במישורי פעולה רבים ומגוונים בתחום התקשוב בצה"ל, שבחלקם הוגדרו במסגרת פקודת הארגון של החטיבה, ובחלקם היו תוצאה של ההתקדמות הטכנולוגית והעשייה היומיומית בצה"ל, הניסיון שהצטבר וההערכות לעתיד. חטיבת המחשוב פעלה, בין היתר, בהסרת חסמים, שינוי תרבות ארגונית ושיתוף פעולה בין-זרועי, תוך מעבר מראייה טכנולוגית בעיקרה לראייה משולבת, תקשובית ומבצעית; לקביעת מדיניות ותקנים בתחום התקשוב, רכש והצטיידות – ומימושה; להובלה וקידום משמעותי ביותר של מערכות שו"ב מבצעיות בצה"ל, בדגש על אינטגרציה רב-זרועית, כולל, בין היתר, את מימוש פרויקט 'ווידיה' ופרויקטים נוספים; פיתוח מערכות מידע ניהוליות; פיתוח והכשרת כוח אדם בתחום התקשוב, משתמשים ומפקדים; פרסום נהלים והוראות מקצועיות, הערכות לבאג 2000 ונושאים רבים נוספים.

ביולי 1999, עקב שינויים ארגוניים בצה"ל (צה"ל 2000) שמטרתם הייתה ליצור שינוי של ממש בתרבות הארגונית והניהולית של צה"ל, נסגרה החטיבה ובמקומה הוקמה חטיבת התקשוב באגף המבצעים (אמ"ץ), וחיל הקשר האלקטרוניקה והמחשבים (ח"ק) הוכפף לאגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה (אט"ל).²

¹ בני מיכלסון ואחרים, **תולדות אגף התקשוב בצה"ל** (להלן: **מיכלסון, תולדות אגף התקשוב**), העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, התשע"ח – 2018, עמ' 78 – 83.

² מיכלסון, **תולדות אגף התקשוב**, עמ' 91 – 94.

ב־3 במרץ 2003 הוקם אגף התקשוב שאיחד חזרה את חי"ק ויחידותיו, ובכללן יחידות המחשב במסגרת לוטיים.

השינויים הארגוניים בצה"ל הנוגעים לחיל הקשר והתקשוב במשך כתשע שנים (יוני 94 עד מרץ 2003), מהקמת חטיבת המחשוב, דרך חטיבת התקשוב באמ"ץ והקמת אגף התקשוב, מצביעים ללא ספק, על אבולוציה ארגונית שהביאה למהפכה בתחום התקשוב בצה"ל, ועל תהליך של הבנה של חשיבותו ומרכזיותו של התקשוב לצה"ל, כאשר חטיבת המחשוב הייתה אחד מזרעי ומחוללי הקמת האגף. הקמתה של יחידת לוטיים באגף היא בעצם 'גלגולי' של חטיבת המחשוב – איגוד בתי התוכנה והמחלקות הטכניות והתפעוליות של החיל, שלא היו חלק מחטיבת המחשוב.

כפי שצינו בראיונות עימם בעבודת מורשת על חטיבת המחשוב, הקשר"ר ה־12 תא"ל מילי שלמה וקס: "אני בחזון שלי ראיתי את הקמת אגף התקשוב כשהצגתי את ההקמה של חטיבת המחשוב אצל הרמטכ"ל אהוד ברק", והקשר"ר ה־13 תא"ל מילי דיסטמן אביהו (סאשה): "לא היו אז תוכניות מאושרות להקמת אגף התקשוב, אבל זרעי האגף נטמנו לדעתי, בתקופה זו, עם הקמת חטיבת המחשוב במקשר"ר ביוני 1994, כשבראשה עומד תא"ל הרצל הלאלי, וכן בהקמת מצו"ב בפיקודו של אל"מ רון ברלי".³

תג חטיבת המחשוב
1999 – 1995

לב התג הוא סמל המחשבים, בירוק. צבעי הרקע של הסמל הם כחול ולבן כצבעם של דגלי האיתות, המייצגים את חיל הקשר, והברק הוא סמלו המסורתי של חיל הקשר.

³ עבודת מורשת, קורס מפקדים של חיל הקשר והתקשוב – השלמה טכנולוגית 034, הקמת חטיבת המחשוב ועיקרי פעילותה (1994 – 1999), העמותה להנצחת חילי חיל הקשר והתקשוב, עבודה מסי' 100, אוקטובר 2019.